שיעור 58 | חלק רביעי פרק שמיני אותיות א' - ב' | על חמץ ומצה וסוכה

מעבר לכך שהימים הטובים נמצאים תחת הקטגוריה של מצוות זמניות, כמובן שגם המצוות הייחודיות שלהם הן מצוות זמניות. כלומר מצוות המתחדשות אחת לכמה זמן.

ברור שמצוות אלו מאפיינות את הימים בהם הן מתחייבות. כלומר, הבנת ענין החמץ והמצה בפסח, שופכת לנו אור על מהותו של חג המצות ועל איכות וסגנון הקדושה שהוא משפיע על ימות החול. שהרי כאמור, מטרת ימי הקודש היא להחיל קדושה במינון המתאים לתוך ימות החול.

החמץ והמצה

המצוה המרכזית של חג המצות זה איסור אכילת החמץ בו, ובמקביל הציווי על אכילת המצה.

מצוות אלו מעמיקות לנו את ההבנה בעניין יציאת מצרים שבה מתעסק חג המצות.

כפי שלמדנו בהסבר פרשת ציצית שבקריאת שמע, לאחר שחטא אדם הראשון, הגוף הפך להיות הרבה יותר עכור. עכירות זו מפריעה לתכנית האלוקית הגדולה. שהרי התכנית היא להיטיב וההטבה היא הדבקות המלאה של נשמה וגוף ביחד, בקב"ה. אך מכיון שהגוף הפך להיות הרבה יותר עכור, היכולת שלו להידבק בקב"ה הרבה יותר מורכבת עד בלתי אפשרית. משום שהדרך לעשות זאת היא על ידי שהנשמה תאיר יותר ויותר בגוף והוא ילך ויתקדש עד שיעשה ראוי לדבקות. אך גוף עכור כזה אינו ראוי אל הקדושה.

מכיון שהקב"ה מעתד את עם ישראל אל הקדושה, לצורך כך הוא הוריד אותם אל כור הברזל למצרים, שם הם עברו את הזיכוך שאיפשר להם להיות מעותדים אל הקדושה. מיציאת מצרים כל יהודי באשר הוא יהודי יכול לתת לנשמתו להאיר בגופו ולאט לאט להפוך את הגוף להיות יותר ויותר ראוי לקדושה - "אשר קידשנו במצוותיו".

מסלול העבודה העוזר לאדם להתקדש הוא כמובן הבחירה החופשית. אותה בחירה שנוצרת מן המציאות בה האדם מורכב גם מרוח וגם מחומר. ומכיון שהוא מורכב גם מחומר, החומר עלול למשוך אותו לתשוקות ולרצונות לא טובים. וככל שהוא מתגבר עליהם כך הוא מקדש את עצמו.

עצם הרצונות הללו, אין בהם כל בעיה. סיפוק רצונות החומר, הוא נעים וגורם שמחה לאדם. הבעיה מתחילה באיבוד הפרופורציות. כאשר אדם מתמסר אל החומר והופך אותו לחזות הכל החומר מנמיך אותו ומנתק אותו מן הרוחניות.

מציאות זו נראית ממש כמו השאור שבעיסה.

אותו חומר מחמיץ שהופך את הבצק לאווירי יותר ובעקבות כך גם טעים יותר וגם טוב יותר לעיכול.

כלומר, החומר המחמיץ ביסודו הוא מעולה. ועושה טוב להתאמה לצרכי האדם.

אלא שאם הוא מאבד פרופורציות, וממשיך להחמיץ ולהחמיץ הוא הורס כבר את הכל.

מצבו האידיאלי של האדם הוא כאשר יש בו את השאור שבעיסה, כאשר יש בו את רצונות החיים הפשוטים והבריאים.

אך בכדי שזה לא יצא מפרופורציות, עלינו פעם בשנה להימנע מן השאור המחמיץ הזה ולאכול רק מצה. שבוע זה בשנה נותן לנו את הכח לכל השנה ששאור זה לא יוציא אותנו מפרופורציות

הסוכה

כאשר התורה מדברת על העננים במדבר היא מדברת עליהם בעיקר במבט של ההגנה הטבעית. הם ישרו את הדרך, ויצרו חיץ בין עם ישראל לבין האומות שרצו להזיק אותם.

אולם הרעיון שהזה שמתבטא באופן פיזי, מלמד גם על מציאות רוחנית.

הבידול שמייצרים העננים יש להם גם משמעות רוחנית. תפקידו של עם ישראל הוא להתקדש ולהתעלות מתוך החיים החומריים למצב שבו כאמור גם הגוף יהיה ראוי להידבק בקב"ה דבקות נצחית. אך המציאות החומרית כפי שאומות העולם חיים אותה, עלולה מאוד לבלבל ולמשוך.

ענני הכבוד מרימים אותנו טפח מעל הקרקע ומאפשרים ליהודי למרות שהוא חי את אותם חיי חומר כפי שהגוי חי אותם, לא להימשך אחריהם ולהתרומם להתקדש.

מצוות הסוכה מחדשת בנו את היכולת הזו בכל שנה ושנה. אבל לא רק מאפשרת לעם ישראל להתרומם מעל אומות העולם בהיבט הזה, אלא אפילו מאפשרת לצדיקים בתוך עם ישראל להתרומם יותר ויותר.